

Αθήνα και Ατλαντίδα

Πλάτων, Τίμαιος 25a-d (διασκευή)

Στον διάλογο του *Τίμαιος* ο Πλάτων (427-347 π.Χ.) περιλαμβάνει μια ιστορία που υποτίθεται ότι τη διηγήθηκαν στον Σόλωνα κατά την επίσκεψή του στην Αίγυπτο (590 π.Χ.) Αιγύπτιοι ιερείς. Στην ιερή πόλη Σάιν, στο δέλτα του Νείλου, υπήρχε ναός της Νηίθ, της θεάς που θεωρούνταν ιδρύτρια της πόλης και συσχετιζόταν, κατά την αφήγηση, με τη θεά Αθηνά. Εκεί ο Σόλων πληροφορήθηκε για μια μεγάλη δύναμη, την Ατλαντίδα, η οποία σε πολύ προγενέστερους χρόνους είχε συγκρουστεί με όλες τις δυνάμεις, καθώς και με τον στρατό της Αθήνας.

Ἐν δὲ δὴ τῇ Ἀτλαντίδι νήσῳ μεγάλη συνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων, κρατοῦσα μὲν ἀπάσης τῆς νήσου, πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου. Αὕτη δὴ πᾶσα συναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις τὸν τε παρ' ὑμῖν καὶ τὸν παρ' ἡμῖν καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος πάντα τόπον μιᾷ ποτὲ ἐπεχείρησεν ὀρμῇ δουλοῦσθαι. Τότε οὖν ὑμῶν, ὦ Σόλων, τῆς πόλεως ἡ δύναμις εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους διαφανῆς ἀρετῆς τε καὶ ῥώμης ἐγένετο· πάντων γὰρ προέστη εὐψυχία καὶ τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἀφικομένη κινδύνους, καὶ κρατήσασα μὲν τῶν ἐπιόντων τρόπαιον ἔστησε, τοὺς δὲ μήπω δεδουλωμένους διεκώλυσε δουλωθῆναι, τοὺς δ' ἄλλους ἀφθόνως ἅπαντας ἠλευθέρωσεν. Ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισίων καὶ κατακλισμῶν γενομένων, ἡ Ἀτλαντὶς νῆσος κατὰ τῆς θαλάττης δῦσα ἠφανίσθη· διὸ καὶ νῦν ἄπορον καὶ ἀδιερεύνητον γέγονεν τοῦκεῖ πέλαγος.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ἐν δὲ τῇ νήσῳ δὴ Ἀτλαντίδι
Στο νησί βέβαια Ἀτλαντίδα

συνέστη μεγάλη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων,
συγκροτήθηκε μεγάλη καὶ θαύμαστη δύναμη βασιλέων,

κρατοῦσα μὲν ἀπάσης τῆς νήσου,
που ἐξουσίαζε ολόκληρο το νησί,

πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου.
καὶ πολλά ἄλλα νησιά καὶ μέρη τῆς ξηράς.

Αὕτη δὴ πᾶσα ἡ δύναμις συναθροισθεῖσα εἰς ἓν
Αὐτὴ λοιπὸν ὅλη ἡ δύναμη ἀφού συγκεντρώθηκε σε ἓνα (συνενώθηκε)

ἐπεχείρησεν ποτὲ μιᾶ ὀρμῇ δουλοῦσθαι
ἐπιχείρησε κάποτε με μίᾳ ἐπίθεση νὰ υποδουλώσει

τόν τε (τόπον) παρ' ὑμῖν καὶ τὸν παρ' ἡμῖν
καὶ τὸν τόπο τὸν δικό σας καὶ τὸν δικό μας

πάντα τὸν τόπον ἐντὸς τοῦ στόματος.
καὶ ὅλη τὴν περιοχὴ που βρίσκεται μέσα στο στόμιο. (Ἡράκλειες στήλες)

Τότε οὖν, ὧ Σόλων, ἡ δύναμις τῆς πόλεως ὑμῶν
Τότε, λοιπὸν, Σόλωνα, ἡ δύναμη τῆς πόλης σας

ἐγένετο διαφανὴς εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους ἀρετῇ τε καὶ ῥώμῃ·
υπῆρξε ἐπιφανὴς σε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ γιὰ τὴν ἀνδρεία καὶ γιὰ τὸ σθένος τῆς

(αὕτη) γὰρ προέστη πάντων εὐψυχία καὶ τέχναις
γιὰτὴ αὐτὴ ξεχώρισε ἀπὸ ὅλες στὴ γενναιότητα καὶ στὶς τέχνες

ὅσαι κατὰ πόλεμον,
που υπάρχουν στὸν πόλεμο,

ἀφικομένη ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους
ἀφού ἐφτάσε στους ἐσχάτους κινδύνους

καὶ κρατήσασα μὲν τῶν ἐπιόντων,
καὶ ἀφού νίκησε τοὺς ἐπιδρομεῖς,

ἔστησε τρόπαιον,
ἔστησε μνημεῖο νίκης,

διεκώλυσε δὲ δουλωθῆναι τοὺς δεδουλωμένους μήπω,
καὶ παρεμπόδισε νὰ υποδουλωθοῦν αὐτοὶ που δὲν εἶχαν υποδουλωθεῖ ἀκόμη,

ἤλευθέρωσεν δ' ἅπαντας τοὺς ἄλλους ἀφθόνως.
καὶ ἐλευθέρωσε ὅλους τοὺς ἄλλους με μεγαλοψυχία.

Ἵστέρω δὲ χρόνω γενομένων ἐξαισιῶν σεισμῶν καὶ κατακλυσμῶν,
Και μετὰ ἀπὸ καιροῦ αὐοὺ ἐγίναν δυνατοὶ σεισμοὶ καὶ κατακλυσμοί,

ἡ νῆσος Ἄτλαντις ἠφανίσθη δῦσα κατὰ τῆς θαλάττης·
το νησί Ἀτλαντίδα εξαφανίστηκε αὐοὺ βυθίστηκε στη θάλασσα·

διὸ καὶ νῦν πέλαγος τοῦκεῖ γέγονεν ἄπορον καὶ ἀδιερεύνητον.
γι' αὐτὸ καὶ σῆμερα το πέλαγος ἐκεῖ ἔχει γίνεῖ ἀδιάβατο καὶ ἀνεξερεύνητο.

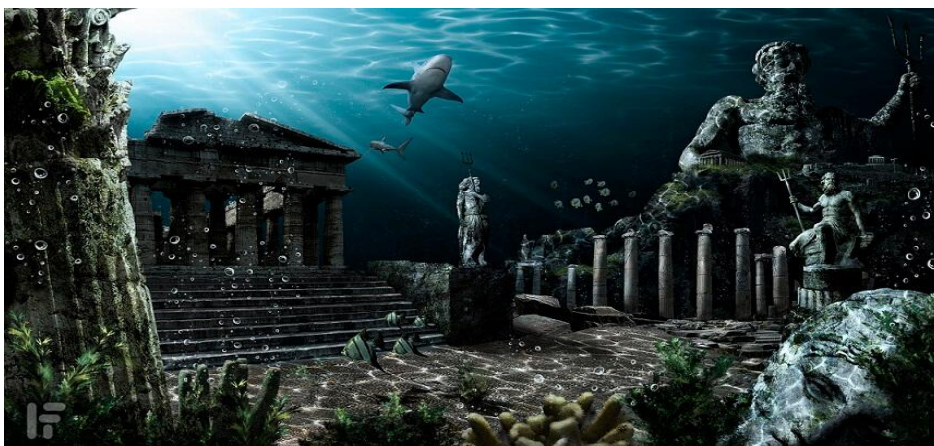
Ερμηνευτικά Σχόλια

τῆ Ἀτλαντίδι νήσῳ: Ο θρύλος για τη χαμένη Ἀτλαντίδα εἶναι γνωστός σε ὄλο τον κόσμο. Σύμφωνα με τον μῦθο, ἐπρόκειτο για ἕνα μεγάλο νησί με ἀνεπτυγμένο πολιτισμὸ ἢ για μια μεγάλη χώρα που καταποντίστηκε στη θάλασσα. Ο Πλάτων πραγματεύεται τον μῦθο αὐτὸ στους διαλόγους *Κριτίας* καὶ *Τίμαιος*.

κρατοῦσα μὲν ἀπάσης τῆς νήσου... καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος πάντα τόπον: Σύμφωνα με την ἐκδοχὴ που παρουσιάζει ο Πλάτων στον *Τίμαιο*, η Ἀτλαντίδα βρισκόταν ἔξω ἀπὸ τις Ἡράκλειες στήλες (τον σημερινὸ πορθμὸ του Γιβραλτάρ). Ἴδη στην ἀρχαιότητα ἀμφισβητήθηκε η ὑπαρξη τῆς Ἀτλαντίδας, (βλ. Στράβ. 2.3.6). Μεταξύ ἄλλων την ἀμφισβητοῦσε καὶ ο Ἀριστοτέλης.

Ερωτήσεις:

1. Ποιες πληροφορίες ἀντλοῦμε ἀπὸ το κείμενο για τη δύναμη τῆς Ἀτλαντίδας;
2. Πῶς καταστράφηκε η Ἀτλαντίδα σύμφωνα με το κείμενο;
3. Που ἀποδίδεται η καταστροφὴ των Ἀτλάντων καὶ τι ἐπακόλουθο εἶχε η εξαφάνιση του νησιού;
4. Να ἐντοπίσετε στο κείμενο τον τρόπο με τον ὁποῖο ἀποδίδεται λεκτικὰ η δύναμη τῆς Ἀθήνας τῆν ἐποχὴ ἐκεῖνη.

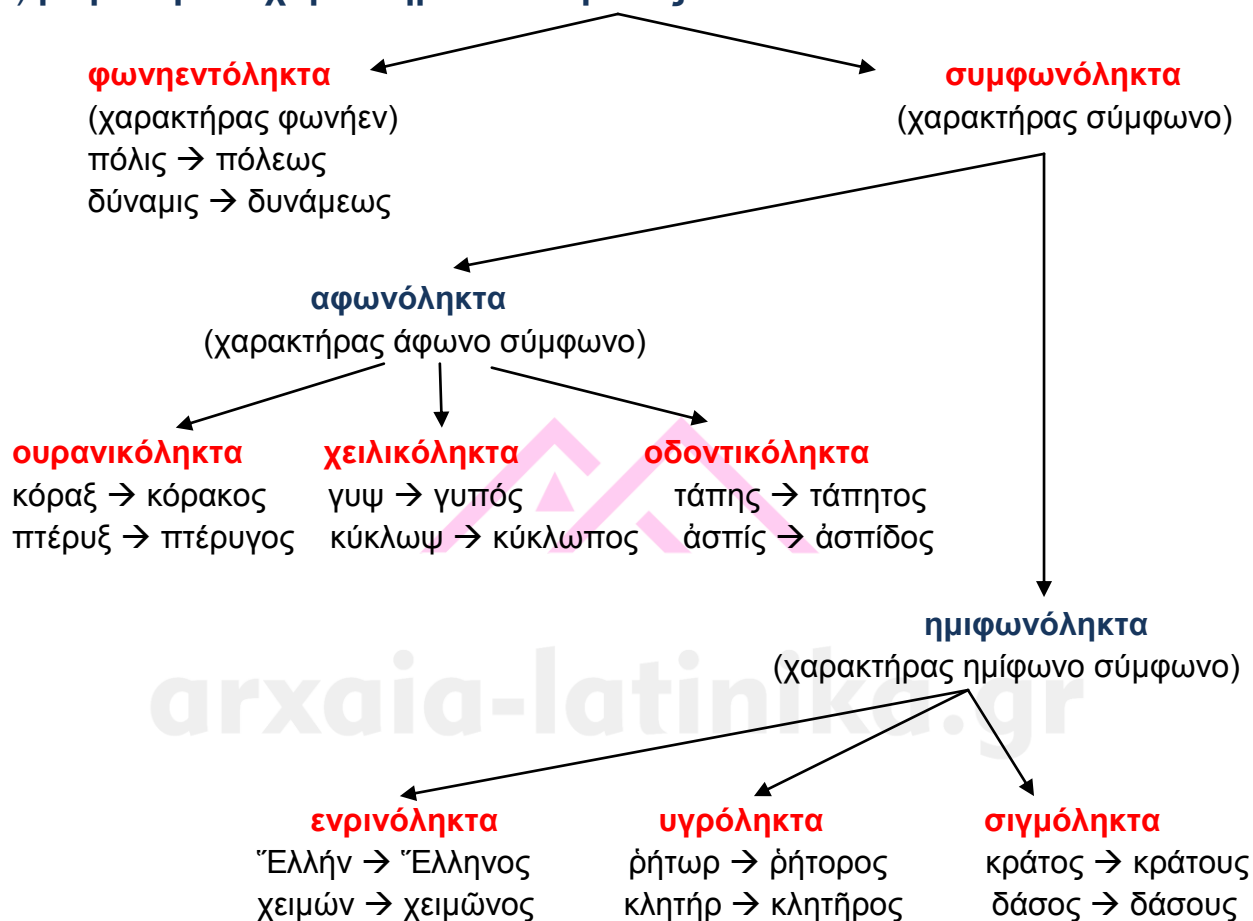
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Γ΄ ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

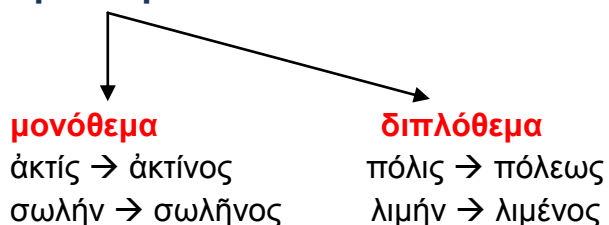
Η Γ΄ κλίση ουσιαστικών περιλαμβάνει ουσιαστικά και των τριών γενών, που έχουν διάφορους χαρακτήρες και ιδιομορφία στην κλίση.

Κατάταξη ουσιαστικών

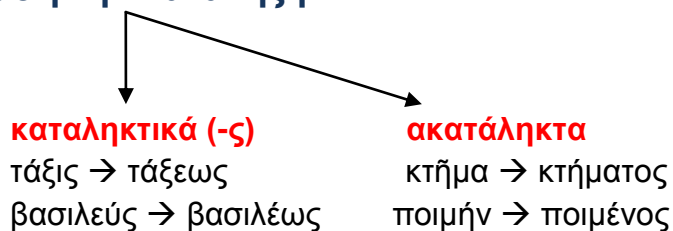
α) με βάση του χαρακτήρα του θέματος

β) με βάση το θέμα

γ) με βάση την κατάληξη

Καταλήξεις ουσιαστικών

	ΑΡΣΕΝΙΚΑ ΚΑΙ ΘΗΛΥΚΑ		ΟΥΔΕΤΕΡΑ	
	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
Ονομαστική	-ς ή -	-ες	-	-α
Γενική	-ος ή -ως	-ων	-ος ή -ως	-ων
Δοτική	-ι	-σι(ν)	-ι	-σι(ν)
Αιτιατική	-α ή -ν	-ας ή -ς	-	-α
Κλητική	-ς ή -	-ες	-	-α

Καταληκτικά διπλόθεμα σε -ις

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ονομ.	ή	πόλι- ς	ή	δύναμι- ς
Γεν.	τής	πόλε- ως	τής	δυνάμε- ως
Δοτ.	τή	πόλει	τή	δυνάμει
Αιτιατ.	τήν	πόλι- ν	τήν	δύναμι- ν
Κλητ	ῶ	πόλι	ῶ	δύναμι
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ονομ.	αί	πόλ- εις	αί	δυνάμ-εις
Γεν.	τῶν	πόλε- ων	τῶν	δυνάμε-ων
Δοτ.	ταῖς	πόλε- σι(ν)	ταῖς	δυνάμε-σι
Αιτιατ.	τάς	πόλ- εις	τάς	δυνάμ- εις
Κλητ	ῶ	πόλ- εις	ῶ	δυνάμ -εις

Παρατηρήσεις:

- Τα ουσιαστικά αυτής της κατηγορίας ονομάζονται διπλόθεμα, γιατί παρουσιάζουν ένα θέμα σε -ι (στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική ενικού) και ένα σε -ε (στη γενική και δοτική ενικού και σε όλο τον πληθυντικό).
- Στη γενική ενικού η κατάληξη είναι -ως.
- Τα δίχρονα φωνήεντα στη λήγουσα της γ' κλίσης είναι βραχέα.

Καταληκτικά μονόθεμα φωνηεντόληκτα σε -ευσ (γεν. -έως)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ονομ.	ὁ	βασιλεύ- ς
Γεν.	τοῦ	βασιλέ- ως
Δοτ.	τῷ	βασιλεῖ
Αιτιατ.	τόν	βασιλέ- α
Κλητ.	ῶ	βασιλεῦ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ονομ.	οἱ	βασιλ- εῖς
Γεν.	τῶν	βασιλέ- ων
Δοτ.	τοῖς	βασιλεῦ- σι(ν)
Αιτιατ.	τούς	βασιλέ- ας
Κλητ.	ῶ	βασιλ- εῖς

Ουδέτερα ακατάληκτα οδοντικόληκτα σε -α (γεν. -ατος)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ονομ.	τό	κτῆμα
Γεν.	τοῦ	κτῆματ- ος
Δοτ.	τῷ	κτῆματ- ι
Αιτιατ.	τό	κτῆμα
Κλητ.	ῶ	κτῆμα
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ονομ.	τά	κτῆματ- α
Γεν.	τῶν	κτῆμάτ- ων
Δοτ.	τοῖς	κτῆμασι
Αιτιατ.	τά	κτῆματ- α
Κλητ.	ῶ	κτῆματ- α

Γ.2. ΣΥΝΤΑΞΗ

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΤΟΥΣ

Οι προτάσεις ανάλογα με τη δομή τους διακρίνονται σε απλές, σύνθετες, επαυξημένες και ελλειπτικές.

- **Απλή πρόταση**

Κάθε απλή πρόταση (πυρηνική) αποτελείται από δύο **κύρια μέρη**: το **ονοματικό σύνολο** (ΟΣ) που λειτουργεί ως υποκείμενο και το **ρηματικό σύνολο** (ΡΣ) που λειτουργεί ως κατηγορήμα. Οποιαδήποτε άλλη λέξη μέσα στην πρόταση λειτουργεί ως προσδιορισμός και επικεντρώνεται σε αυτά τα δύο μέρη.

Μορφές κατηγορήματος στις απλές προτάσεις:

Οι απλές προτάσεις έχουν μόνο τους βασικούς όρους.

- **Υ + Ρ**

π.χ. Ἡ μάχη συνέβη.

- **Υ + Συνδ. Ρ + Κ**

π.χ. Ὁ ἵππος ἐγένετο ἀφανής.

- **Υ + Ρ + Α**

π.χ. Ἀλέξανδρος ἐπέρασεν τόν ποταμόν.

- **Υ + Ρ + Α + Α (δύο διαφορετικά αντικείμενα)**

π.χ. Σωκράτης ἡμῖν διδάσκει φιλοσοφίαν.

- **Υ + Ρ + Α + Κ**

π.χ. Στρατιῶται εἶλοντο τόν Ἀλέξανδρον βασιλέα.

- **Σύνθετες προτάσεις**

Ἴχουν περισσότερα από ένα υποκείμενα, αντικείμενα ή κατηγορούμενα που συνδέονται μεταξύ τους με σύνδεσμο ή χωρίζονται με κόμμα.

π.χ. Ἀχιλλεύς καί Πάτροκλος εἰσίν φίλοι.

Ἄθηναῖοι ἀδικοῦσι **Μηλίους** καί **Τορωναίους**.

- **Ελλειπτικές προτάσεις**

Παραλείπεται κάποιος ή κάποιοι βασικοί όροι ως ευκόλως εννοούμενοι.

π.χ. Τούτων δ' αἴτιος ὁ φθόνος (παραλείπεται το ρήμα ἐστί).

Ἐδίδασκε ὑμῖν. (παραλείπεται το υποκείμενο οὗτος)

- **Επαυξημένες προτάσεις**

Εκτός από τους κύριους όρους έχουν και προσδιορισμούς, δηλαδή όρους που διευκρινίζουν και συμπληρώνουν τους κύριους όρους τους.

π.χ. Ἀλέξανδρος ἐπέρασεν τόν Ἰθάσπην ποταμόν.

Οἱ Ἄθηναῖοι τῷ ἀγνώστῳ θεῷ θύουσιν.